

УТВЕРЖДАЮ
Проректор БУ ЧР ДПО
«Чувашский республиканский
институт образования»
Минобразования Чувашии
С.В. Петрова
С.В. Петрова
«30 октября» 2020 г.

Государственная итоговая аттестация по образовательным
программам среднего общего образования в форме
единого республиканского экзамена

Спецификация
контрольных измерительных материалов
для проведения в 2021 году
единого республиканского экзамена по чувашскому языку

Подготовлен кафедрой этнокультурного образования
БУ ЧР ДПО «Чувашский республиканский институт образования»
Минобразования Чувашии

Чăваш чĕлхипе 2021 сÛлта тытмалли республикăн пĕрлехи экзаменĕн
тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен спецификацийĕ

1. Республикăн пĕрлехи экзаменне ирттермелли тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен тĕп тĕллевĕ – 11 класс пĕтерекен ачан чăваш чĕлхипе пухнă пĕлĕвне пĕтĕмĕшле аттестаци картинче хакласси.

2. Тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен содержанине палăртакан документсем

Чăваш школĕн 11-мĕш класне пĕтернĕ май чăваш чĕлхипе тытмалли экзамена ирттермелли йĕркене, экзамен материалне хатĕрлессипе сыхăннă ĕçсене Чăваш Республикин вĕренÿ тата сăмрăксен политики министерстви кăтартса парать. Экзамен содержанийĕ министерство йышăннă документсенчи нормăпа килĕшсе тăрать.

3. Республикăн пĕрлехи экзаменĕн тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен тытăмĕне содержанийĕ

Тĕрĕслевпе хаклав материалĕ 27 ĕçе пĕрлештерекен 2 пайран тăрать. Пĕрремĕш пай кĕскен хуравламалли 26 ĕçрен тăрать.

Кĕскен хуравламалли çакан йышши ĕçсене палăртмалла:

– тĕрĕс хурава хайсем тĕллĕн сÿрмалли ĕçсем;

– хуравсен варианчĕсенчен пĕр е темиçе хурав суйласа илсе сÿрмалли ĕçсем.

1-мĕш пайри ĕçсен хуравĕсене цифрапа (числопа), сăмахпа (сăмахсемпе) е цифрасен (числосен) йĕркипе запятойсемсĕр тата ытти символсемсĕр кăтартмалла. Хуравсене текстра ятарласа палăртса хăварнă вырăна сÿрмалла, кайран хуравсен 1-мĕш бланкĕ çине куçармалла

Экзамен ĕçĕн 2-мĕш пайĕ вуланă текст çине таянса сочинени сÿрма пултарнине тĕрĕслекен ĕçрен тăрать.

4. Ėçсене экзамен ĕçĕн пайĕсене кура уйăрса тухни

Ėçсене экзамен ĕçĕн пайĕсене кура уйăрса тухнини 1-мĕш таблицăра кăтартнă.

1-мĕш таблицă

Ėçсене экзамен ĕçĕн пайĕсене кура уйăрса тухни

Пай	Ėç шучĕ	Пĕтĕм балл сумми	Миçе процент йышăнни	Ėç тĕсĕ
1-мĕш пай	26	34	59	Кĕскен хуравламалли ĕçсем
2-мĕш пай	1	24	41	Тулли хуравламалли ĕç
Пĕтĕмпе	27	58	100	

5. Ёс содержанийёпе тёсёсем тӑрӑх ёсене пайлани

«Чӑваш чӑлхи» предмет содержанийӑн тӑп пайёсем тӑрӑх ёсене мӑнле пайланине 2-мӑш таблицӑра кӑтарнӑ.

2-мӑш таблица

«Чӑваш чӑлхи» предмет содержанийӑн тӑп пайёсем тӑрӑх ёсене пайлани

Пайсем	Ёс шучӑ	Чи пысӑк балл	Миҫе процент йышӑнни
Пуплев. Текст	5	5	9
Лексикапа фразеологи	2	2	3
Пуплев. Орфографи нормисем	7	7	12
Пуплев. Пунктуацн нормисем	6	7	12
Пуплев. Чӑлхе нормисем	5	9	16
Пуплев. Чӑваш чӑлхин илемӑ	1	4	7
Пуплеве аталантарни. Сочинени	1	24	41
Пӑтӑмпе	27	58	100

Чӑлхе материалне мӑнле кӑтарти тӑрӑх экзаменти ёссем расна (3-мӑш таблица). Экзамен тыгакан ача уйрӑм сӑмахсемпе, сӑмах майлашӑвёсемпе е предложенисемпе кӑтарнӑ чӑлхе материалёпе, текста панӑчӑлхе пулӑмёсемпе ёслет, хӑй ҫыrsa монологла текст тӑвать.

3-мӑш таблица

Чӑлхе материалёпе ёсленин тёсёсем тӑрӑх ёсене пайлани

Ёс тёсӑ	Ёс шучӑ	Чи пысӑк балл	Миҫе процент йышӑнни
Уйрӑм сӑмахсемпе, сӑмах майлашӑвёсемпе е предложенисемпе кӑтарнӑ ёлхе материалёпе ёслени	17 (4-20)	22	38
Текстра панӑ чӑлхе пулӑмёсемпе ёслени	9 (1-3, 21-26)	12	21
Ҫыrsa монологла текст тӑвасси	1 (27)	24	41
Пӑтӑмпе	27	58	100

6. Республикӑн пӑрлехи экзаменӑн тӑрӑслевпе хаклав материалӑн ёсёсене кӑткӑслӑх тӑлӑшӑнчен пайлани.

Ёсене кӑткӑслӑх тӑлӑшӑнчен мӑнле пайланине 4-мӑш таблицӑра кӑтарнӑ.

Пӑрремӑш пайра пурте пӑлме тивӑслӑ ёссем те, кӑткӑсраххисем те (25-26-мӑш ёссем) пур.

Иккӑмӑш пайри (27-мӑш ёс – сочинени) ёсене ача тӑрлӑ шайра тума пултарать.

4-мӑш таблица

Ёсене кӑткӑслӑх тӑлӑшӑнчен пайлани

Ёс кӑткӑслӑх	Ёс шучӑ	Чи пысӑк балл	Миҫе процент йышӑнни
Пурте пӑлме тивӑслӑ ёс	24	29	50
Кӑткӑсрах ёс	3	29	50
Пӑтӑмпе	27	58	100

7. Чӑваш чӑлхипе тытмалли экзамен вӑхӑчӑ

Экзамен ёсёсене тума 3,5 сехет (210 минут) уйӑрнӑ.

8. Хушма материалсем тата оборудовани

Экзаменра нимӑнле хушма материалпа та, оборудованипе те усӑ курма юрамасть.

10. Экзамен ёсёсене хакламалли критерисем

Пӑрремӑш пайри 1-7, 9-15, 17-25 ёсене тӑрӑс тусан школ ачи кашни ёсӑн 1-ер балл илет. Хурав тӑрӑс пулмасан е вӑл пачах пулмасан – 0 балл лартаҫҫӑ.

8-мӑш ёсене тунӑшӑн ача 0 балран пуҫласа 5 балл таран илме пултарать: кашни тӑрӑс хуравшӑн 1 балл лартмалла. **Хураври цифрӑсен йӑрки пысӑк пӑлтӑрӑшлӑ.** Цифрӑсене йӑркипе тӑрӑс ҫырмамалла.

16-мӑш ёсене тунӑшӑн 0 балран пуҫласа 2 балл таран лартма пултараҫҫӑ. Тӑрӑс хураври пӑтӑм цифра пулсан тата урӑх цифрӑсем пӑрре те пулмасан – ёсене 2 балл лартса хаклаҫҫӑ. Тӑрӑс хураври пӑр цифра пулмасан е ун вырӑнне урӑх цифра пулсан – ёсене 1 балл лартса хаклаҫҫӑ. **Хураври цифрӑсен йӑрки ниме те пӑлтӑрмест.**

26-мӑш ёсене тунӑшӑн 0 балран пуҫласа 4 балл таран лартма юрасть. Тӑрӑс хураври пӑтӑм цифра пулсан тата урӑх цифрӑсем пӑрре те пулмасан – 4 балл лартмалла. Тӑрӑс хураври кашни цифрӑшӑн ача 1 балл илет. **Хураври цифрӑсен йӑрки пысӑк пӑлтӑрӑшлӑ.**

2-мӑш пайӑн ёсене тӑрӑс тусан пӑтӑмпе 24 балл пухма май пур.

Вӑтам вӑренӑвӑн вӑренӑ программисемпе патшалӑхӑн пӑтӑмлетӑ аттестацине ирттермелли йӑркепе (Раҫҫей Ҫутӑҫ министерствин тата Рособрнадзор 2018 ҫулхи ҫӑкӑн 07-мӑшӑнче кӑларнӑ 190/1512 №-лӑ приказ) килӑшӑллӑн

«82.<...>кашни ёсене пӑр-пӑринпе канашламасӑр икӑ эксперт тӑрӑслет. Енчен те вӑсем лартнӑ балсем хушшинче пысӑк пӑлтӑрӑшлӑ уйрӑмлӑхсем пулсан ёсене виҫӑмӑш эксперт тепӑр хут пӑхса тухса хак парать.<...>

Виҫӑмӑш эксперта предмет комиссийӑн председателӑ экзамен ёсене маларах тӑрӑслемӑн экспертсенчен палӑртать.

Виççемеш эксперта экзамен ёсне маларах терёсленё экспертсем лартнă балсемпе паллаштарасъё».

Пысăк пелтерешлĕ уйрăмлăхсем тесе çаксене шутламалла:

1. 27-меш ёсе тунăшăн (пур 12 позиципе) пĕрремешпе иккĕмеш эксперт хаклавесем 8 е ытларах балпа уйрăлса тăрасъё. Кун пек чухне виççемеш эксперт пĕрремешпе иккĕмеш эксперт хаклавесем тўр килмен позицисемпе кăна хаклать.

2. К7 критерипе пĕрремешпе иккĕмеш эксперт хаклавесем 2 е ытларах балпа уйрăлса тăрасъё. Кун пек чухне виççемеш эксперт К7 позиципе кăна балл лартса парать.

3. К8 критерипе пĕрремешпе иккĕмеш эксперт хаклавесем 2 е ытларах балпа уйрăлса тăрасъё. Кун пек чухне виççемеш эксперт К8 позиципе кăна балл лартса парать.

10. 2020 çулхи терёслевпе хаклав материалне танлаштарсан 2021 çулта кертнĕ улшăнусем.

2021 çулхи терёслевпе хаклав материалне 2020 çулхи танлаштарсан улшăнусем кертмен.

Хушса пани

11-меш класс пĕтерекенсем чăваш чĕлхипе тытмалли республикăн пĕрлехи экзаменĕн терёслевпе хаклав материалесен варианчĕн пĕтĕмлетнĕ планĕ

	Экзаменанта терёслекен пелу содержанийĕн элеменчесем	Содержани элеменчесене терёсле-мелли кодсем	Пелу шайне катарта-кан кодсем	Каткă слăхĕ	Чи пысăк балл
1.	Терле стильпе тата жанрпа сырнă текстсене информаци енчен тишкерни	11	2.1 2.2 2.31	П	1
2.	Текстри предложенисен сыхану мелесем. Темине, теллевне, адресатнетата хутшăну лару-тарăвне кура текста чĕлхе мелесене суйласа илни.	4.3 5.10 5.14 8.2 8.4	1.4 2.1	П	1
3.	Сăмахăн лексика пелтерешĕ	2.1	1.1 1.4 2.1	П	1
4.	Орфоэпи нормисем (пусăм вырăнне пелни)	9.1	1.1	П	1
5.	Лексика нормисем (сăмахпа лексика пелтерешне кура усă курни)	9.2	1.1	П	1
6.	Лексика нормисем	9.2	1.1	П	1
7.	Морфологи нормисем (сăмах формисене туни)	9.3	1.1	П	1
8.	Синтаксис нормисем	9.4	1.1	П	5
9.	Сăмах формисенче сасăсен кескелĕхĕпе вăрăмлăхне сырура палăртасси	6.3	1.1	П	1
10.	Сасăсен семселĕхĕпе хытлăхне сырура палăртасси	6.2	1.1	П	1
11.	Сасăсен кескелĕхĕпе вăрăмлăхне сырура палăртасси	6.3	1.1	П	1
12.	Терле пуллев пайесене	6.5	1.1	П	1

	сырасси				
13.	Тёрлѐ пуплев пайѐсене сырасси	6.5	1.1	П	1
14.	Пайѐр ятсене сырасси	6.6.	1.1	П	1
15.	Сѐмахсене уйрѐм, пѐрле тата дефиспа сырасси	6.6	1.1	П	1
16.	Хутлѐ предложенисенче чарѐну паллисѐм лартасси	7.6	1.1	П	2
17.	Пѐр йышши членлѐ предложенисенче чарѐну паллисѐм лартасси	7.2	1.1	П	1
18.	Уйрѐмлатнѐ членлѐ предложенисенче чарѐну паллисѐм лартасси	7.3	1.1	П	1
19.	Кѐртѐм сѐмахлѐ предложенисенче чарѐну паллисѐм лартасси	7.4	1.1	П	1
20.	Сыхѐну пллисѐр хутлѐ предложенисенче чарѐну паллисѐм лартасси	7.5	1.1		
21.	Пунктуацѐ тишкерѐвѐ	7.7	1.1 3.3	П	1
22.	Текст – пуплев хайлавѐ. Текст тытѐмѐ.	8.1	2.1 2.2	П	1
23.	Пуплевѐн стиль уйрѐмлѐхѐсем	8.3	1.1 1.4 2.1	П	1
24.	Сѐмахѐн лексика пѐлтерѐшѐ. Синонимсѐм. Антонимсѐм. Омонимсѐм. Сѐмах џаврѐнѐшѐсѐм.	2.1 2.2 2.3 2.4 2.5	1.1 1.4 2.1	П	1
25.	Текстри предложенисен сыхѐнѐвѐн мелѐсѐм	8.2	1.1 1.4	К	1
26.	Пуплев. Чѐлхен илемлѐх хатѐрѐсѐм	10.5	1.1 1.2 1.3 2.1 2.2 2.3	К	4
2-мѐш пай					

27.	Сочинени.	Текста	8.1	3.1	К	24
	информаци енчен тишкерни.		8.4	3.2		
	Пуплев лару-тѐрѐвне кура		8.5	3.3		
	чѐлхе хатѐресемпе усѐ курни		8.6	3.4		
			11			
Пѐтѐмпе – 27 ѐџ, вѐсенчен Кѐскен хуравламалли ѐџсѐм – 26, туллин хуравламаллисѐм – 1; Кѐткѐслѐх енчен: П– 24, К – 3 . Чи пысѐк балл – 58. ѐџе тумалли вѐхѐт – 210 минут.						